

Att mäta mentalisering

Reflective functioning

- I forskningssammanhang talar man om "reflective functioning", RF, i stället för "mentalisering".
- RF är en operationalisering av mentalisering, i synnerhet explicit mentalisering, för att det ska gå att mäta.

HT 2010

Per Wallroth

2

Reflective Functioning Scale

- RF bedöms med hjälp av Reflective Functioning Scale, som är utarbetad av Peter Fonagy, Mary Target, Howard Steele och Miriam Steele.
- RF-skalan är ännu så länge det enda sättet att mäta mentalisering. Peter Fonagy m.fl. håller på med ett självskattningsformulär, RFQ, men det är inte färdigvaliderat.

HT 2010

Per Wallroth

3

RF-skalan

- RF-skalan utvecklades för att användas på anknytningsintervjun (Adult Attachment Interview, AAI) men kan också användas på:
 - Child Attachment Interview, CAI
 - Parent Development Interview, PDI
 - Reflective Functioning Interview (en kort intervju som är skraddarsydd för RF-skattning)
 - Problemspecifika RF-intervjuer, t.ex. Panic-Specific Reflective Functioning Interview
 - Psykoterapisessioner?
- Troligtvis fungerar den bäst på AAI.

HT 2010

Per Wallroth

4

Anknytningsintervjun

- Anknytningsintervjun utarbetades av Mary Main och hennes medarbetare för att "övertaska det omedvetna" och kartlägga anknytningsmönster hos vuxna:
 - Trygg autonom anknytning (trygg)
 - Avfärdande anknytning (otrygg-undvikande)
 - Överdrivet upptagen anknytning (otrygg-ambivalent)
 - Olöst med avseende på trauma eller förlust (desorganiserad)

HT 2010

Per Wallroth

5

Anknytningsintervjun

- AAI består av ca 21 frågor med följdfrågor och tar ca en timme att genomföra. Den spelas in och skrivs ut extremt noggrant.
- Den som intervjuas ombeds beskriva sina tidiga anknytningserfarenheter och utvärdera hur de kan ha påverkat honom/henne senare i livet.
- Vid kodningen används fem skalor för att bedöma personens barndomserfarenheter och nio skalor för att bedöma sättet att prata om erfarenheterna. – Sättet att tala om anknytning är mycket viktigare för bedömningen än innehållet i det som sägs.

HT 2010

Per Wallroth

6

Anknytningsintervjun

- Riktlinjerna för att bedöma sättet att tala i AAI ligger nära lingvisten Paul Grices fyra principer för konstruktiva samtal:
 1. Kvalitet – tala sanning, ha stöd för det man säger
 2. Kvantitet – berätta lagom mycket
 3. Relevans – inte komma in på ovidkommande saker
 4. Begriplighet – uttrycka sig klart och tydligt
- Om de här fyra kraven är uppfyllda är intervju-personens berättelse väl sammanhållen, och det är det allra viktigaste.

HT 2010

Per Wallroth

7

RF-skalan

- 1. Negativ RF
 1. Frånvarande men inte avvisad RF
 3. Tveksam eller låg RF
 5. Definitiv eller ordinär RF
 7. Markerad RF
 9. Fullständig eller exceptionell RF
- Skalan har bara ojämna skalsteg. Tycker man att en fråga eller hela intervjun hamnar mellan två skalsteg, sätter man den jämna siffran mellan dem.

HT 2010

Per Wallroth

8

Tecken på mentalisering (RF 5–9)

- När man använder RF-skalan letar man efter tecken på mentalisering i intervjuutskriften:
 - A. Medvetenhet om mentala tillståndets natur
 - B. Explicita försök att förstå mentala tillstånd bakom beteenden
 - C. Förståelse för utvecklingsmässiga aspekter av mentala tillstånd
 - D. Medvetenhet om mentala tillstånd i förhållande till intervjuaren

HT 2010

Per Wallroth

9

A. Medvetenhet om mentala tillståndets natur

- "Jag trodde att mamma tyckte illa om oss, men jag vet ju egentligen inte vad hon kände."
- "Jag började stanna ute sent på kvällarna, och han blev ganska auktoritär och dömande, men jag tror att alla pappor blir oroliga, när deras döttrar börjar frigöra sig och bli lite rebelliska."

HT 2010

Per Wallroth

10

B. Explicita försök att förstå mentala tillstånd bakom beteenden

- "Mamma tog hand om mig, när jag gjorde illa mig – bara hon inte blev rädd, för då klarade hon inte av det, utan blev arg och började skälla på mig."
- "Jag känner fortfarande på samma sätt, att det var orättvist att han skulle dö, så mina känslor har nog inte förändrats ... men nu när jag tänker på det så inser jag att jag nästan aldrig tänker på honom längre ... och att jag nog blir lite irriterad när andra människor pratar om honom."

HT 2010

Per Wallroth

11

C. Förståelse för utvecklingsmässiga aspekter av mentala tillstånd

- "Mamma förväntade sig mycket av oss, men det berodde nog på att hennes egen mamma hade absurdt höga krav på henne, som hon inte kunde leva upp till. Mamma hoppades nog att vi skulle göra det i stället."
- "Nu när jag är vuxen förstår jag att hon var sjuk. När jag var liten trodde jag att hon var så konstig för att hon tyckte illa om mig. Nu kan jag tänka på henne utan att bli ledsen."

HT 2010

Per Wallroth

12

D. Medvetenhet om mentala tillstånd i förhållande till intervjuaren

- "I mitt land går barnen alltid till sin mamma eller mormor eller farmor, när de behöver något. De får inte störa sina pappor."
- "Det är fasanträskigt att förlora ett barn på det sättet, och jag tänker mig att det kan vara ganska jobbigt för dig att höra om det också."

HT 2010

Per Wallroth

13

Exempel på RF-skattning

- Varför tror du att dina föräldrar handlade som de gjorde under din barndom?
 - Hur fan ska jag kunna veta det? Det kan väl du svara på – det är ju du som är den jävla psykologen! (-1)
 - Jag tror att de var utsända från helvetet för att tortera barn. De torterar mig fortfarande, fastän de är döda. De kommer till mig på nätterna och säger åt mig att göra dumma saker och jag är tvungen att lyda dem. (-1)
 - Ingen aning. (1)

HT 2010

Per Wallroth

14

Exempel på RF-skattning

- Varför tror du att dina föräldrar handlade som de gjorde under din barndom?
 - De älskade mig och ville mitt bästa, men de hade ont om pengar och var tvungna att arbeta jämt. (3)
 - När jag var liten trodde jag att de inte brydde sig om mig alls, eftersom de aldrig var hemma. Nu förstår att de älskade mig och ville mitt bästa, men var tvungna att arbeta jämt, eftersom de hade så ont om pengar. (5)

HT 2010

Per Wallroth

15

Exempel på RF-skattning

- Varför tror du att dina föräldrar handlade som de gjorde under din barndom?
 - När jag var liten trodde jag att de inte brydde sig om mig alls, eftersom de aldrig var hemma. Nu tänker jag att de nog älskade mig och ville mitt bästa, men var tvungna att arbeta jämt, eftersom de hade så ont om pengar. Men jag kan förstås inte veta säkert att det var så, särskilt som mina föräldrar är så tysta och aldrig har pratat om känslor. (7)

HT 2010

Per Wallroth

16

Exempel på RF-skattning

- Varför tror du att dina föräldrar handlade som de gjorde under din barndom?
 - När jag var liten trodde jag att de inte brydde sig om mig alls, eftersom de aldrig var hemma – men det sa jag förstås inte till dem, så de anade nog inte hur jag kände det. Nu tänker jag att de nog älskade mig och ville mitt bästa, men var tvungna att arbeta jämt, eftersom de hade så ont om pengar. Men jag kan förstås inte veta säkert att det var så, särskilt som mina föräldrar är så tysta och aldrig har pratat om känslor ... Fast fattiga ... när jag tänker efter så var vi nog inte så fattiga ... Det handlade kanske snarare om att de var så rädda för fattigdomen och så angelägna om att jag skulle ha det bättre materiellt sett än de själva hade det som barn, att de arbetade mycket mer än de behövde. (9)

HT 2010

Per Wallroth

17

RF på AAI

- När man gör en RF-skattning på AAI delar man upp AAI-frågorna i "demand-frågor" och "permit-frågor".
- Man tittar i första hand på demand-frågorna, i andra hand på permit-frågorna.
- En demand-fråga är en fråga som nästan kräver ett mentaliserande svar, alltså där ett icke-mentaliserande svar låter lite konstigt.
- Exempel på demand-fråga: "Kände du dig avvisad någon gång när du var liten?"

HT 2010

Per Wallroth

18

RF på AAI

- Resten av frågorna är permit-frågor. De tillåter mentaliserande svar, men det är inte alls konstigt om man svarar icke-mentaliserande på dem.
- Exempel på permit-fråga: "Vad brukade du göra när du var känslomässigt upprörd som barn?"
- När man har skattat alla demand-frågor och kollat om det finns permit-frågor som påverkar helhetsintrycket, väger man samman svaren till en helhetsbedömning.

HT 2010

Per Wallroth

19

RF-intervjun

- Reflective Functioning Interview, RF-intervjun, är en kort intervju som är skraddarsydd för bedömning av RF.
- RF-intervjun tar 10–30 minuter.

HT 2010

Per Wallroth

20

Frågor i RF-intervjun

1. A. Kan du berätta om en av dina föräldrar? Hur skulle du beskriva honom/henne?
B. Hur tror du det kommer sig att han/hon blev som han/hon blev?
2. A. Kan du berätta om din relation med mamma/pappa?
B. Har du några tankar om hur er relation kom att utvecklas som den gjorde?
3. Kan du berätta om något specifikt minne av relationen med mamma/pappa (ålder 5–12 år)?

HT 2010

Per Wallroth

21

Frågor i RF-intervjun

4. Kan du berätta något om hur relationen med mamma/pappa har förändrats över tid?
5. Kan du säga något om vilken betydelse mamma/pappa har haft i ditt liv?
6. Kan du säga varför du valde att tala om just mamma/pappa?
7. Kan du berätta om en person som är viktig i ditt liv just nu?
8. Kan du berätta något om din relation med den personen?

HT 2010

Per Wallroth

22

Frågor?

